

Forebygging og tidlig innsats:

Gjør det som virker!

Are Karlsen

Are Karlsen - Pedagogikk.no

1

Temaer

- Kjennetegn ved virkningsfulle tiltak
- Eksempel fra Tønsberg
- Eksempler på menneskelige og samfunnsøkonomiske kloke valg
- Dilemmaer, etiske betraktninger og avsluttende ord

Dialog

Are Karlsen - Pedagogikk.no

2

Konklusjon

- Forebyggende arbeid og tidlig innsats lønner seg på lang sikt, både menneskelig og samfunnsøkonomisk.
- Det forutsetter bruk av virkningsfulle metoder.
- Best effekt får en ved en bred og helhetlig satsing.

De faglig beste og mest virkningsfulle metodene er ikke alltid de mest kostnadskrevende.

Kjennetegn ved virkningsfull behandling/opplæring

Individuell tilpasning

- Individuell tilpasning må være et hovedprinsipp ved all behandling/ opplæring.

Tidlig innsats

- Behandlingen/opplæringen bør starte så tidlig som mulig etter at en utfordring er identifisert.
- Forebygge senere behov for mer omfattende oppfølging.

Intensitet/varighet

- Intensiteten på behandlingen/opplæringen måles på ulike måter, som for eksempel i antall timer per uke, hyppighet per konsultasjon, etc.
- Like viktig som antall timer eller antall konsultasjoner er intensiteten i hver enkelt behandlings-/opplæringsøkt (læringsmuligheter per økt).
- Mange effektive intervensjoner kjennetegnes av høy intensitet i en tidsavgrenset periode.
- Andre opplæringsformer krever et høyt antall timer per uke gjennom flere år.

Atferdsteoretiske prinsipper

- Atferdsteoretiske prinsipper ser ut til å være et sentralt element i mange virkningsfulle tilnærminger/metoder (metastudier).
- Det er en del misforståelser knyttet til atferdsteoretisk prinsipper (hva atferd er, anvendelsesområder, syn på relasjoner, følelser, med mer).

Hyppige evalueringer, korrigeringer og dokumentasjon

- Arbeidet må evalueres hyppig, for rask å kunne gjøre korrigeringer i intervensjonen.
- Det må dokumenteres at personen har forventet progresjon.
- Tiltak som ikke virker som forventet må endres eller erstattes av andre typer tiltak.

Tilpassede arenaer

- Behandlings-/opplæringsarenaen må tilpasses det enkelte barn/ungdom.
- Enkelte barn/ungdom vil til tider tjene på behandling/opplæring avskilt fra andre barn, mens andre barn vil tjene på å gjennomføre mesteparten av behandlingen/opplæringen i nærheten av andre barn.
- Nærmiljøbaserte tilnærminger er ofte bedre enn institusjonsbaserte tilnærminger.

Involvering av nærpersoner

- Samarbeid mellom fagpersoner og nærpersoner er vesentlig.

Engasjement og tilbakemeldingskultur

- Engasjement blant alle de involverte ser ut til å være en suksessfaktor.
- Konstruktive tilbakemeldinger er en forutsetning for et utviklende fagmiljø.

Kvalitetssikring

- Effektiv opplæring/behandling over tid krever et kvalitetssikringssystem.
- Krav til riktig kompetanse i alle ledd.

Generalisering av ferdigheter

- Det må være et system som sikrer at ferdigheter generaliseres på tvers av steder og personer.

System- og langtidsperspektiv

- Dagens innsats må sees på som en langsiktig investering.
- Legge til rette for fungering på ulike arenaer.
- Tilrettelegging for suksessfulle overganger.
- Riktig kompetanse og metodebruk over tid og på tvers av arenaer.

Implementering av ny kunnskap

- Stadig ny kunnskap fører til endringer i intervensjon.
- Effektive intervensjoner kjennetegnes ved at de raskt implementer dokumentert virkningsfulle nyvinninger på fagfeltet.

Eksempel fra Tønsberg kommune

Senter for Forebygging

17

Felles kommunal satsing

Barnehager

- Kvellomodellen
- PMTO/TIBIR rådgivere
- Tidlig identifisering

Skoler

- Spesialundervisningsprosjekt

Barnevern

- Tidligere innsats

Tiltak for funksjonshemmede

- Vri fra "tunge" til "lette" tjenester
- Tidlig innsats
- Virkningsfulle metoder

Senter for Forebygging

18

Senter for Forebygging

Bakgrunn

- Sammenslåing av to avlastningsboliger
- Ønske om:
  - Mer enn døgnavlastning
  - Faglig bedre, billigere og mindre inngripende tjenester
  - Effektiv utnyttelse av faglige resurser

Visjoner

- Tilby et "spekter" av tjenester
- Intervenere tidlig etter identifikasjon av en utfordring
- Bruke virkningsfulle metoder
- Inneha høy relevant faglig kompetanse
- Forebygge behovet for mer omfattende tjenester

Tilbud

- Veiledning til familier
- Veiledning til barnehager og skoler
- Veiledning til andre instanser
- Kurs/kompetansehevende tiltak
- Fritidsgrupper
- Fritid med bistand
- Avlastning (kveld, døgn, helg, ferie)
- Salg av tilsvarende tjenester

Kompetanse

Utdanning:

- Stor andel med treårig bachelorutdanning (vernepleiere, sosionomer, førskolelærer, etc.)
- Fagarbeidere
- Leder med masterutdanning

Erfaring med:

- Autismespekterforstyrrelser
- ADHD
- Atferdsproblemer
- Utviklingshemninger
- Med mer

Metodisk kompetanse:

- Atferdsteori
- Familiearbeid
- ART
- PMTO
- Webster-Stratton
- Med mer

Atferdsanalytisk veiledning som forebyggingstiltak

Hvem gir vi veiledning til:

- Foreldre
- Barnehager
- Skoler
- Avlastningsbolig

Hvem samarbeider vi med:

- Barnehager
- Skoler
- Helsestasjoner
- PPT
- Barnevern
- Spesialisthelsetjenester

Viktige faktorer

- Lavterskeltilbud
- Alle kan henvende seg
- De fleste får hjelp innen en uke
- Uavhengig av diagnose
- Handlingsrettet. Prioriterer ikke møter og prat
- Minst mulig papirarbeid

Hva er veiledningen forebyggende for?

- Negativt samspill mellom foreldre/ansatte og barn
- Negativ samhandling mellom barn
- Atferdsproblemer hos barnet
- Svake skolerresultater
- Behov for spesialpedagogisk hjelp
- Behov for andre mer inngripende tjenester

Suksessfaktorer

- Bred satsing
- Politisk og administrativ forankring
- Sentrale pådrivere
- Endringsvillighet

Eksempler på menneskelige og samfunnsøkonomiske kloke valg

- Treåring med autisme
- Fireåring som slår i barnehagen
- Femåringen som ikke hører på beskjeder
- Seksåring som tisser på seg
- Førsteklassing med lesevansker
- Niåring som sover i forelderens seng
- 13-åring som vanker på feil steder på feil tidspunkt
- 14-åringen som røyker hasj

Dilemmaer, etiske betraktninger og avsluttende ord

Dilemmaer

- Langsiktig vs. kortsiktig tenking
- Hvem skal få mindre når en prioriterer forebygging og tidlig innsats?
- Lovpålagte vs. ikke lovpålagte tjenester
- Ressurser til "tunge brukere" vs. brukere med større forbedringspotensialet?
- Kompenserende vs. endrede tiltak?

Etiske betraktninger

- Målvalg
- Metodevalg
- Intervensjonens form
- Åpenhet

Avsluttende ord

Oppbygning av tjenester og metodevalg må gjøres på bakgrunn av forskningsbasert viten, ikke på bakgrunn av personlige preferanser, ideologi eller lignende!

Konklusjon

- Forebyggende arbeid og tidlig innsats lønner seg på lang sikt, både menneskelig og samfunnsøkonomisk.
- Det forutsetter bruk av virkningsfulle metoder.
- Best effekt får en ved en bred og helhetlig satsing

De faglig beste og mest virkningsfulle metodene er ikke alltid de mest kostnadskrevende.